

'Onze Lieve Vrouw, bid voor ons'

Landelijke Gilden brengen levende tradities van klein religieus erfgoed in kaart

- ▶ Heel wat kapellen in het Vlaamse land hebben band met de plattelandsbeweging
- ▶ Landelijke Gilden maken inventaris van wat lokale groepen er vandaag mee doen
- ▶ Religieus erfgoed gaat over bezieling, niet over gebouwen

Christof BOUWERAERTS

In september 2014 lanceerden de Landelijke Gilden een campagne over klein religieus erfgoed. Dat doen ze vanuit de vaststelling dat heel wat kleinere religieuze monumenten die je langs Vlaamse velden en wegen aantreft, verbonden zijn met hun plattelandsbeweging.

„Als we spreken over 'onze' beweging, dan bedoelen we dat in de brede zin van het woord”, zegt Koen Van Den Broeck van Landelijke Gilden. „We richten ons allereerst tot onze plaatselijke afdelingen, maar ook de Boerenbond, de Boerinnenbond, de Boerenjeugdbond, KVLV en KLJ hebben elk hun aandeel in die talrijke plaatselijke religieuze gebruiken. Met onze campagne willen we die betrokkenheid van de plattelandsbeweging zichtbaar maken.”

Die band neemt diverse vormen aan. Een plaatselijke afdeling kan een kapel of kruis gebouwd of gerestaureerd hebben, gildeleden behartigen het onderhoud van een kapel of organiseren er jaarlijks een processie, kruisdag of Mariaviering.

In de eerste fase van de campagne willen de Landelijke Gilden een inventaris opmaken. „We richten ons op erfgoed dat openbaar toegankelijk is. Private kapellen die eigendom zijn van een gildelid vallen buiten de campagne”, verduidelijkt Koen Van Den Broeck.

Mensen die een klein religieus erfgoed willen opgeven, kunnen op de website van de Landelijke Gilden een steekkaart invullen. De organisatie plaatste daarbij een link naar de website van het Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving (KADOC) uit Leuven, dat al heel wat kapellen inventariseerde.

„Die informatie is erg bruikbaar wanneer iemand niet alle gegevens heeft van de kapel die hij wil aanmelden”, weet Van Den Broeck. „Daarnaast willen we vermijden dat het werk van anderen wordt overgedaan. Bovendien is het ons niet te doen om het onroerende erfgoed op zich, maar om het levende erfgoed dat zich errond afspeelt.”

„Wanneer er geen priester beschikbaar is, moeten we zoeken naar nieuwe manieren om het religieuze karakter te bewaren”

Momenteel werd een twintigtal initiatieven opgegeven, een van de opmerkelijkste door de afdeling Lier-Noord. Met het oog op hun honderdjarige bestaan in 1997 nam het bestuur in 1987 de beslissing om tien jaar lang elk jaar een nieuwe Mariakapel te bouwen. „Onze gilde wilde daarmee de devotie voor Maria

in eer herstellen”, zegt voorzitter Luc Florus. „We slaagden er toen wonderwel in de vereiste gronden en middelen te vinden. Elk jaar konden we rond de kruisdagen een nieuwe kapel inhuldigen.” Landelijke Gilde Lier-Noord tekende ook een kappelletjesroute uit en heeft een eigen webpagina gewijd aan de kapellen.

Ook de afdeling in Schriek, bij Heist-op-den-Berg, bouwde een nieuwe kapel in de pastorietuin. „Het idee kwam van onze inmiddels overleden voorzitter Jos Vermeulen”, zegt Roger Wellens. „In de kapel plaatsten we een brievenbus. Daarin konden onze leden een boodschap deponeren. Over 25 jaar, wanneer onze afdeling 125 jaar bestaat, wordt die bus geopend.”

Met de campagne benadrukken de Landelijke Gilden het belang van volksdevotie in hun beweging. „We merken dat die nog steeds leeft bij heel wat leden”, zegt Koen Van Den Broeck. „Tegenwoordig hebben gilden het soms moeilijk om een priester te vinden voor een kruisdagviering of hoefemis. Het zou jammer zijn dat die tradities daardoor verdwijnen of hun gelovig karakter verliezen. We hopen dan ook dat onze campagne zal helpen om nieuwe uitdrukkingvormen te vinden voor oude gebruiken.”

Nog tot eind dit jaar kunnen mensen een klein religieus erfgoed opgeven. Op basis van de reacties die dat oplevert, bekijken de Landelijke Gilden welke initiatieven ze in een tweede fase kunnen uitwerken. „We denken aan wandel- of fietstochten”, zegt Van Den Broeck. „Of misschien zit er wel een nationale kappelletjespoetsdag in?”

STANDPUNT

Bert CLAERHOUT

Mediawereld onder dictatuur van de haast

„De Airbus A320 van Germanwings was amper in de Franse Alpen gecrasht of de media wisten al te melden dat het toestel de dag voordien problemen had met een luik van het voorste landingsgestel. Luchtvaartexperts gaven daarover allerlei technische details in tv-studio's en in kranten. De dag daarna maakten reisorganisatoren en toerismespecialisten het proces van lagekostenmaatschappijen. Nog een dag later berichtten psychiaters en psychologen uitvoerig over depressies en burn-outs. Een en ander illustreert hoe de massamedia werken. Tijd en papier moeten worden gevuld en de content moet worden verkocht, maar het moet vooral snel gaan. De ware toedracht van de feiten afwachten, is de kijker en de lezer niet meer gegund. Alles is dringend, de dictatuur van de haast regeert.

De feiten analyseren, interpreteren en in een samenhangend verhaal duiden voor een breed publiek: dat is wat we van ernstige journalistiek verwachten, maar niet of te weinig krijgen. Daarbij komt dat kranten en weekbladen al langer dan vandaag de loef worden afgestoken door sociale media en tv-zenders die veel makkelijker kunnen inspelen op *fast news*. Ook al vraag je je vaak af wat het nut van sommige beelden is. Zo volgden tv-camera's, verslaggevers en fotografen aan de oever van het Albertkanaal nauwkeurig alle bewegingen van de duikers om maar geen detail te missen van de berging van het lichaam van wijlen Steve Stevaert, minister van Staat. Ongeacht hoe je over hem denkt, de vraag rijst waar zoiets goed voor is. De massamedia liggen daar evenwel niet wakker van. „Het nieuws gaat door, 24 uur op 24”, luidt het motto van een Franse nieuwszender. De gemiddelde nieuwsconsument heeft zich daar al op ingesteld. Hij leest niet meer, hij surft.

De vraag naar de grenzen tussen reality-tv en journalistiek kwam in Frankrijk opnieuw aan bod naar aanleiding van de aanslagen van begin januari in Parijs. Nieuwszender BFM-TV bracht toen live verslag uit van de gijzeling in de Joodse supermarkt. De verslaggever verklapte daarbij dat enkele gegijzelden zich in de koelcel van de supermarkt hadden verstopt – informatie die hij van een ontsnapte werknemer had verkregen. Zijn onthulling had de gijzelnemer op ideeën kunnen brengen. Overlevenden van de gijzeling dienden daarvoor onlangs bij het Franse gerecht een klacht in. Volgens Patrick Klugman, hun advocaat, mag een journalist het leven van mensen niet in gevaar brengen voor een scoop. De gijzeling in Parijs leert volgens hem dat de almaar snellere verwerking van informatie gevaarlijke kanten heeft. Hij hoopt dat het – in het belang van de media zelf – tot een proces komt.

Ook sectoren die doorgaans geen hard nieuws te bieden hebben, krijgen steeds meer te maken met de eisen van *fast news*. Bijna wekelijks schotelen de media ons spectaculaire wetenschappelijke doorbraken voor – vooral in de geneeskunde. Al te vaak betreft het onderzoeken die nog in een experimentele fase verkeren. Dat zadelt veel patiënten op met valse hoop. Wetenschappers promoten zichzelf en hun onderzoek, universiteiten pakken uit met opzienbarende persberichten en de media maken er spectaculaire krantenkoppen van. Van journalisten verwacht je nochtans dat ze dergelijke onderzoeksresultaten in een breder kader plaatsen en kritisch benaderen. Ook de religieuze berichtgeving krijgt steeds meer met stemmingmakerij te maken. Zo verschijnen er nu al bijdragen met speculaties over de opvolging van mgr. Léonard als aartsbisschop van Mechelen-Brussel. Liever gissen en missen op grond van anonieme bronnen, dan wachten tot Rome heeft beslist.

Destijds nam *De Standaard* een ombudsman, Tom Naegels, in de arm om zich over de betrouwbaarheid van haar berichtgeving te buigen. Naegels' bijdragen zijn doorgaans voortreffelijk, goed geargumenteed en zeer lezenswaardig. Alleen lijkt hij van lieverlee almaar meer op een roepende in de woestijn. De massamedia volgen inmiddels andere regels. ”

De ware toedracht van de feiten afwachten is de kijker en de lezer niet meer gegund. Alles is dringend

Ook de jaarlijkse Sint-Donatusprocessie in Wersbeek is levend erfgoed. © Landelijke Gilden